Pedagogisch Beleid

Inhoudsopgave

VOORWOORD **3**
HOOFDSTUK 1 VISIE **4**
HOOFDSTUK 2 DOELGROEPEN **7**
2.1 KINDEREN VAN 0 – 4 JAAR 7
2.2. KINDEREN VAN 4 –13 JAAR 8
2.3 GASTOUDEROPVANG VOOR KINDEREN VAN 0 TOT 13 JAAR 8
HOOFDSTUK 3 VEILIGHEID EN WELBEVINDEN **9**
3.1 VERTROUWDE RELATIES 9
3.2 STRUCTUUR EN VOORSPELBAARHEID 10
3.3 VEILIGE EN GEZONDE OMGEVING 10
HOOFDSTUK 4: ONTWIKKELEN EN LEREN **12**
4.1 ONTWIKKELEN EN LEREN VAN 0-4 JAAR 12
4.1.1. Persoonlijke competenties – "Kijk, ik mag er zijn" *12*
4.1.2. Sociale competentie – "Kijk, we doen het samen" *14*
4.1.3. Aanbieden van regels, normen en waarden - "Kijk, ik ben een lief, goed kind" *14*
4.2 ONTWIKKELEN EN LEREN VAN 4 - 13 JAAR 15
4.2.1. Persoonlijke en sociale competenties ontwikkelen *15*
4.2.2. Zelfstandigheid en autonomie *15*
4.2.3. Overdracht van waarden en normen *16*
4.2.4. Relaties in de groep *16*
4.3 ZORG 17
4.3.1. Observeren *17*
4.3.2. Verwijsindex *18*
4.3.3. Meldcode Kindermishandeling *18*
HOOFDSTUK 5 SAMENWERKEN MET OUDERS **19**
5.1 PARTNERS IN OPVOEDING 19
5.2 OUDERS EN DE GROEP 20
5.3 OUDERS EN HET KINDCENTRUM 20
5.3.1. Inspraak *20*
5.3.2. Klanttevredenheidsonderzoek *21*
5.3.3. Klachtenprocedure *21*
HOOFDSTUK 6. ORGANISATIE **22**
6.1 PEDAGOGISCH MEDEWERKERS 22
6.1.1. Professionaliteit van de pedagogisch medewerkers *22*
6.1.2. Rol en beroepshouding van de pedagogisch medewerkers *22*
6.2 LOCATIES – INRICHTING EN ORGANISATIE 23
6.2.1. Binnenruimtes *23*
6.2.2. Buitenruimtes *24*
6.2.3. Verzorging *24*
6.3. ACTIVITEITEN 26
6.3.1. Thema's *27*
6.3.2. Nieuwe media *27*
HOOFDSTUK 7 SAMENWERKING **29**
7.1 SCHOLEN EN PEUTERSPEELZALEN 29
7.2 GEMEENTEN 29
7.3 PARTNERS IN ZORG 29
7.4 PARTNERS IN ACTIVITEITEN 30
7.5 BEROEPSOPLEIDINGEN 30
7.6 INSPECTIE EN TOEZICHT 30

Voorwoord

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van Kinderopvang Zonnekinderen. Dit document verwoordt de visie van Kinderopvang Zonnekinderen en geeft informatie over onze doelstellingen. Een meer praktische vertaling van dit beleidsplan vindt u in het pedagogisch praktijkplan per locatie / opvangvorm.

Dit pedagogisch beleidsplan is voor ons een richtinggevend document. Werken met kinderen is immers niet vrijblijvend. Het vraagt visie, kwaliteit en professionaliteit. Wij delen graag onze visie op professionele kinderopvang met u.

Visie is echter een dynamisch begrip. De visie van Kinderopvang Zonnekinderen heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld en zal zich ook in de komende jaren blijven ontwikkelen. Steeds opnieuw zullen we kritisch kijken naar onze opvangmogelijkheden en deze toetsen aan ontwikkelingen in de maatschappij, beslissingen vanuit de (landelijke en gemeentelijke) overheid, ontwikkelingen in het onderwijs en de behoeften van ouders.

Bij het schrijven van dit document hebben wij ons laten inspireren door het Pedagogisch kader kindercentra (0 – 4 jaar) en het Pedagogisch kader kindercentra (4 – 13 jaar), die tot stand zijn gekomen vanuit het Landelijk Pedagogenplatform Kinderopvang.

Pedagogisch medewerkers en ouders hebben een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van het pedagogisch beleid. Dat vinden wij belangrijk! Onze visie moet gedragen worden door onze medewerkers en de ouders. Het is immers in deze gezamenlijkheid dat we vorm en inhoud kunnen geven aan de opvoeding en ontwikkeling van aan onze zorg toevertrouwde kinderen.

Hoofdstuk 1 Visie

Ieder kind als stralend middelpunt! Dat is ons motto dat als uitgangspunt dient voor het pedagogisch handelen op onze locaties. Voor ons betekent dit:

- Dat ieder een kind een eigen, unieke persoonlijkheid heeft
- Dat ieder kind het recht heeft zich in zijn/haar eigen tempo te ontwikkelen
- Dat we steeds naar het individuele kind kijken om daarmee inzicht te krijgen in hoe de ontwikkeling verloopt. Op basis hiervan bepalen we wat de volgende stap in de ontwikkeling zou kunnen zijn
- Dat de belangstelling van het kind leidend is in het aanbod dat we kinderen doen op locatie. We werken met thema's en activiteiten die nauw aansluiten bij de leef- en belevingswereld van kinderen
- Dat onze pedagogisch medewerkers een zodanige relatie met ieder kind willen opbouwen dat het kind zich veilig en vertrouwd voelt en zich als gevolg daarvan optimaal kan ontwikkelen

Samen groeien

Kinderopvang en buitenschoolse opvang zijn bij uitstek plaatsen om groepsgevoel te ontwikkelen. Het is hier dat kinderen gevoelig gemaakt kunnen worden voor hun omgeving. In een steeds individueler wordende samenleving onderscheidt de dagopvang en buitenschoolse opvang van Kinderopvang Zonnekinderen zich van bijvoorbeeld een thuisoppas door 'de groep'. Kinderen zijn qua ontwikkelingsfase per definitie op zichzelf gerichte individuen. Doordat onze pedagogisch medewerkers zich bewust zijn van de kracht van een groep, leren kinderen omgaan met andere kinderen. Samen spelen, samen eten, samen slapen en samen leren leert kinderen de uitwerking van hun gedrag op anderen kennen. Daarnaast krijgen kinderen inzicht in hun eigen gevoelens en tegelijkertijd leren ze een scala aan reactiemogelijkheden. Zij leren al vroeg de betekenis van delen, helpen, rekening houden met de ander, omgaan met conflicten en opkomen voor zichzelf. Kinderen voeden elkaar veel meer op dan wie dan ook zou kunnen. De pedagogisch medewerkers van Zonnekinderen begeleiden en stimuleren hen in het ontdekken van de meerwaarde van het handelen in het belang van de groep.

Ouders als partners

Ouders zijn dé experts als het gaat om hun kind. Niemand kent het kind beter dan zij. Ouders nemen om die reden een belangrijke plaats in binnen onze voorzieningen. Zij zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind en zij hebben en houden altijd de meeste invloed op het kind. Het partnerschap begint bij het dagelijks wederzijds informeren en adviseren en de oudergesprekken die regelmatig plaatsvinden. Maar daarnaast kunnen ouders ook meedoen (meedoen met activiteiten of meedenken over beleidszaken), meedenken en meebeslissen.

Wij zijn ons er van bewust dat ouderbetrokkenheid een belangrijke succesfactor is bij voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en wij spannen ons er voor in om ouders hier in toe te rusten.

Leren door te spelen - Startblokken

Op alle locaties van Kinderopvang Zonnekinderen wordt gewerkt met het ontwikkelingsgerichte VVE–programma Startblokken van Basisontwikkeling. Startblokken is een werkwijze die ons helpt de ontwikkeling van kinderen optimaal te stimuleren. Jonge kinderen leren door te spelen. Zij willen graag groot zijn en bij de 'grote-mensen-wereld' horen. Vanuit die motivatie wordt hun ontwikkeling en leerproces gestimuleerd. Een groot gedeelte van onze medewerkers heeft de tweejarige opleiding in het werken met Startblokken gevolgd. Zij weten op welke manier zij optimaal aansluiten op de belevingswereld van een kind en hoe zij de ontwikkeling van het kind door middel van spel en het laten opdoen van ervaringen kunnen stimuleren.

Bij Startblokken staan drie belangrijke aspecten centraal:

1. Spelactiviteiten
2. Taalontwikkeling
3. Thematisch werken

In hun spel imiteren kinderen de werkelijkheid en ontplooien zij activiteiten aan de hand van thema's. Ze worden uitgenodigd om te experimenteren, te ontdekken en krijgen daarvoor passende materialen aangereikt. De pedagogisch medewerker speelt mee, brengt onder woorden wat kinderen willen en denken, en leert hen spelenderwijs nieuwe begrippen en woorden aan. Zo doen kinderen nieuwe leerervaringen op. Doelstelling is om elke dag tot een betekenisvol aanbod te komen voor uw kind. Een activiteit is betekenisvol als je volmondig 'ja' kunt zeggen op de volgende vier onderdelen:

- Het kind is actief
- Het kind neemt initiatief
- Het kind heeft er plezier in
- Het kind is geconcentreerd

Ook het observeren en evalueren speelt een grote rol in de werkwijze van Startblokken. Hoewel Startblokken in de kern een VVE-programma is gericht op de 2 – 6 jarigen, kiest Kinderopvang Zonnekinderen er voor de uitgangspunten en principes zoals hierboven beschreven ook toe te passen op haar buitenschoolse opvang. Ook voor de leeftijdscategorie 6 – 13 jarigen is een betekenisvol aanbod in spelvorm waardevol.

Pijlers en coaches

Een kwalitatief hoogstaand en verantwoord aanbod staat bij Kinderopvang Zonnekinderen hoog in het vaandel. Naast het bieden van een huiselijke en veilige setting, staan de volgende drie pijlers centraal:

1. Sport
2. Natuur & avontuur
3. Cultuur

In het dagelijks activiteitenaanbod zijn bovengenoemde pijlers steeds terug te vinden.
Om de bijzondere aandacht die Kinderopvang Zonnekinderen heeft voor sport, natuur en cultuur vorm te geven, werken wij met een coach op ieder van deze deelgebieden. Deze coaches zijn HBO-opgeleid en leveren met hun specifieke kennis een inhoudelijke bijdrage aan alle activiteiten op het gebied van sport, natuur en cultuur. Ze stimuleren en organiseren activiteiten op alle locaties. Onze coaches vervullen in de uitwerking van de pijlers een voortrekkersrol. Ook onze pedagogisch medewerkers profiteren van de expertise en voorbeeldfunctie van de coaches. Gaandeweg worden zij, onder andere door de inhoudelijke begeleiding van de coaches, steeds beter toegerust om zelf activiteiten op het gebied van sport, cultuur en natuur te organiseren en te begeleiden.

Sport

Inmiddels zijn er vijf sportcoaches actief die ieder een eigen regio bedienen. Zij verdelen hun inzet over de locaties in de regio en zorgen voor een dagelijks aanbod van sport- en spelactiviteiten. Ook werken zij nauw samen met plaatselijke sportverenigingen, zodat kinderen door middel van clinics, materiaal- en locatiegebruik kennis kunnen maken met verschillende sporten.

Kinderen hebben een natuurlijke drang tot beweging. Hiervan maken we in onze sportprogramma's optimaal gebruik door kinderen op hun eigen niveau een aanbod te doen van diverse sporten en beweegspelletjes. Uitgangspunten van het sportprogramma zijn:

- Kinderen krijgen een aanbod passend bij hun leeftijd (peutergym, sportclinics)
- Plezier in bewegen staat centraal
- Het aanbod is afwisselend (meer en minder populaire sporten worden afgewisseld)
- Daar waar het kan, sporten we buiten

Natuur & avontuur
Onze natuurcoach draagt zorg voor een activiteitenaanbod op het gebied van natuur & avontuur. Het doel is om kinderen de ruimte te geven om te bewegen, te spelen en op ontdekking te gaan. Kinderen leren op een verantwoorde manier uitdagingen aan te gaan en hun grenzen te verleggen. Een belangrijke doelstelling is kinderen verwondering over en betrokkenheid bij de natuur en hun leefomgeving bij te brengen en hen te stimuleren eigen initiatief, creativiteit en fantasie in te zetten.

Uitgangspunten van het natuur- en avontuurprogramma:

- Zelf ervaren en beleven staat centraal; kinderen krijgen de ruimte om zelf dingen te ontdekken en uit te proberen
- Alle zintuigen worden geprikkeld (zicht, gehoor, reuk, tast en smaak)
- 'Hart, hoofd, handen'-principe: voelen, denken en doen
- Risico's hoeven niet per definitie vermeden te worden: kinderen leren potentiële risico's herkennen en er zo goed mogelijk mee omgaan

Binnen onze 'Expeditie Zonnekinderen' die afwisselend op diverse locaties wordt georganiseerd, gaan de kinderen op uitdagende wijze aan de slag in de natuur.

Cultuur
Naast sport- en natuuractiviteiten willen wij ook het cultuurbewustzijn van kinderen stimuleren door verschillende culturele en kunstzinnige activiteiten aan te bieden. Onder culturele en kunstzinnige vorming verstaan wij alles wat te maken heeft met het op expressieve wijze uiten van ideeën, gevoelens, waarnemingen en ervaringen. Cultuur omvat kunst (muziek, theater, toneel, dans, literatuur, beeldende kunst) en wetenschap (literatuur, architectuur), maar gaat ook over tradities en gebruiken, feesten, landen en nationaliteiten, godsdiensten, culturele stromingen, monumenten, musea, etc.

Een van de hoogtepunten binnen het cultuuraanbod is de Kinderopvang Zonnekinderen Academy in samenwerking met het Musiater in Zevenaar. Kinderen van alle locaties kunnen zodra zij 4 jaar of ouder zijn, onder professionele begeleiding hun dans-, zang- en acteerkwaliteiten laten zien en ontwikkelen. Een uitvoering voor publiek vormt een spetterende afsluiting.

Kinderopvang Zonnekinderen besteedt aandacht aan feestdagen, cultuurgewoontes en maatschappelijke ontwikkelingen. We respecteren daarbij de diverse achtergronden van kinderen.

Uitgangspunten in het cultuurprogramma:

- Zelf ervaren en beleven staat centraal; kinderen krijgen de ruimte om zelf dingen te ontdekken en uit te proberen
- Rekening houden met diversiteit in talenten en achtergronden
- Afwisselend en breed aanbod

Buitenspel - *Slecht weer bestaat niet, alleen de verkeerde jas!*

Kinderopvang Zonnekinderen heeft een bijzondere kijk op buiten spelen. Buiten zijn, bewegen, het onbevangen ontdekken van en respectvol omgaan met de natuur zijn aspecten die wij erg belangrijk vinden. Uit onderzoek blijkt dat het in de huidige maatschappij niet meer vanzelfsprekend is dat kinderen (juist bij mindere weersomstandigheden) buiten spelen. Het gevolg hiervan is dat kinderen te weinig bewegen, zich motorisch minder goed ontwikkelen en veel missen van de natuur. Op onze locaties zijn de kinderen vanaf het moment dat zij kunnen lopen elke dag buiten. We betrekken het buiten zijn en de natuur bij ons activiteitenaanbod. Dat kan zijn om vrij te spelen, maar onze pedagogisch medewerkers zullen ook het buiten zijn in algemene zin zoveel mogelijk integreren in de activiteiten. Regelmatig wordt er bijvoorbeeld buiten gegeten of vinden traditionele 'binnenactiviteiten' buiten plaats. Onze locaties zijn in het bezit van (ecologische) buitenruimtes die recht doen aan de behoefte van kinderen om buiten te spelen.

Hoofdstuk 2 Doelgroepen

Kinderopvang Zonnekinderen richt zich op kinderen in de leeftijd van 0 – 13 jaar. Omdat niet ieder kind gelijk is en omdat niet elke ouder dezelfde behoeften heeft ten aanzien van opvang, kennen wij een breed aanbod van diensten.

2.1 Kinderen van 0 – 4 jaar

Dagopvang

Kinderen van 0 – 4 jaar zijn welkom op onze dagopvanglocaties die dagelijks geopend zijn tussen 07.00 en 18.30 uur. Afhankelijk van de locatie bestaat de mogelijkheid te kiezen voor een horizontale, dan wel een verticale groep.

In horizontale groepen zijn de kinderen naar leeftijd ingedeeld. We kennen babygroepen voor kinderen van 0 tot ongeveer 2 jaar en peutergroepen voor kinderen van 2 tot 4 jaar. In verticale groepen bestaat de groepssamenstelling uit kinderen van 0 – 4 jaar.

Zowel horizontale als verticale groepen kennen eigen specifieke voordelen. In een horizontale groep hebben kinderen meer leeftijdgenootjes in de groep. Ruimte, speelgoed en activiteiten zijn volledig afgestemd op de leeftijdsgroep, evenals regels en afspraken.

In een verticale groep is het sociale leren groter: jongere kinderen worden (in hun spel) gestimuleerd door oudere kinderen en oudere kinderen leren zorgzaamheid te ontwikkelen voor jongere kinderen. Kinderen hebben de mogelijkheid om aansluiting te zoeken bij andere kinderen op hun eigen niveau, ongeacht de leeftijd. De verticale groep benadert vanwege de gemêleerde samenstelling de thuissituatie beter. Een ander voordeel is dat kinderen gedurende de gehele opvangperiode bij elkaar in (min of meer) dezelfde groep blijven. Dit bevordert de continuïteit in de relatie tussen pedagogisch medewerker en kind en in de relaties tussen kinderen onderling.

Ongeacht de groepssamenstelling (horizontaal of verticaal) vinden er voor alle leeftijdscategorieën specifieke eigen activiteiten plaats. Kinderopvang Zonnekinderen hanteert een open deurenbeleid. Dit betekent dat kinderen structureel de gelegenheid krijgen om buiten de eigen groepsruimte met kinderen van andere groepen, bijvoorbeeld met broertjes,zusjes of vriendjes, te spelen. Het open deurenbeleid maakt het mogelijk dat kinderen in kleine groepen deelnemen aan (VVE) activiteiten.

Peuterspeelzaalwerk

Voor kinderen van 2 tot 4 jaar biedt de peuterspeelzaal een plek om te spelen met andere peuters. In groepen van maximaal zestien kinderen spelen de kinderen onder begeleiding van twee vaste begeleidsters. De activiteiten op de peuterspeelzaal lijken in hoge mate op de activiteiten op de dagopvang en zijn voorbereidend op het basisonderwijs. Net zoals op al onze dagopvanglocaties wordt er op de peuterspeelzaal gewerkt met het ontwikkelingsgerichte VVE-programma Startblokken.

De peuterspeelzaal is een door de gemeente gesubsidieerde voorziening waarvoor ouders een maandelijkse ouderbijdrage betalen. Kinderen bezoeken de peuterspeelzaal twee dagdelen per week. Kinderen met een VVE-indicatie komen additioneel nog twee dagdelen. De peuterspeelzaal is geopend gedurende de schoolweken.

2.2. Kinderen van 4 – 13 jaar

Buitenschoolse opvang

a. Voorschoolse opvang
   Tussen 07.00 uur 's ochtends en aanvang schooltijd kunnen schoolgaande kinderen terecht in de voorschoolse opvang. De pedagogisch medewerker ontbijt zo nodig met hen en draagt er zorg voor dat de kinderen op tijd op school zijn.

b. Naschoolse opvang
   Tussen einde schooltijd en 18.30 uur zijn kinderen welkom in de buitenschoolse opvang. Op de buitenschoolse opvang vindt de opvang plaats in verticale groepen. De pijlers sport, natuur en cultuur vormen de basis van het programma-aanbod op de buitenschoolse opvang.

c. Vakantieopvang
   Gedurende vakantieweken zijn onze buitenschoolse opvang locaties tussen 07.00 en 18.30 uur geopend. Naast het reguliere aanbod van activiteiten krijgen vakantieweken nog extra kleur door een vakantie-activiteitenaanbod. Veelal gaat het hier om grotere activiteiten (soms locatieoverstijgend) die in reguliere schoolweken niet haalbaar zijn.

Kinderen met een beperking

Kinderopvang Zonnekinderen is voorstander van inclusie. Dit betekent dat we ernaar streven voor alle kinderen een passend aanbod te hebben, ook als er sprake is van een lichamelijke of verstandelijke beperking. Het uitgangspunt hierbij is dat we in dialoog met ouders zoeken naar mogelijkheden. Voorafgaand aan de plaatsing van een kind met een beperking brengen we in beeld welke specifieke zorgvraag het kind heeft en in hoeverre hierin kan worden voorzien. Mocht blijken dat de zorgvraag zodanig is, dat hieraan redelijkerwijs niet kan worden voldaan (vanwege het ontbreken van expertise of vanwege het feit dat de zorg voor andere kinderen in het geding komt), dan zoeken we samen met de ouders naar een passend alternatief.

2.3 Gastouderopvang voor kinderen van 0 tot 13 jaar

Voor ouders die meer flexibele opvanguren nodig hebben dan in de opvang in onze kindcentra geboden kan worden biedt gastouderopvang toegevoegde waarde.

Gastouders mogen, inclusief de eigen kinderen, maximaal 6 kinderen opvangen. De kleinschaligheid van gastouderopvang maakt het mogelijk om nog beter in te spelen op de individuele behoeften van het kind en/of de ouder, ook als deze afwijkend zijn van de rest van de groep.

Voor de gastouderopvang gelden dezelfde kernwaarden als voor de dag- en de buitenschoolse opvang, die vertaald zijn naar de daadwerkelijke huiselijke setting.
Gastouderopvang is flexibel, kleinschalig en dichtbij. De gastouder is vertrouwd, 24 uur per dag, 7 dagen per week beschikbaar en kent het kind door en door. Daarnaast is het een professional, die het kind optimaal begeleidt in zijn of haar ontwikkeling. Dat doet de gastouder middels de stimulering van alle ontwikkelgebieden en themagericht werken binnen de pijlers sport, natuur & avontuur en cultuur. Als het nodig is wordt er gezorgd voor VVE. Dit kan gewoon bij de gastouder thuis, maar ook in combinatie met een voorschoolse voorziening.

Hét Gastouderbureau van Kinderopvang Zonnekinderen biedt de ouder de mogelijkheid aan het kind zowel op te laten vangen bij een gastouder gecombineerd met dagopvang (en/of VVE) of buitenschoolse opvang. Door de combinatie van opvangvormen is Kinderopvang Zonnekinderen in staat een aanbod te doen dat aansluit op de wensen en behoeften van het kind en de ouder. De mogelijkheid om 24/7 gebruik te maken van professionele opvang stelt de ouder in staat zorg en arbeid naadloos op elkaar aan te laten sluiten.

Hoofdstuk 3 Veiligheid en welbevinden

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een optimale ontwikkeling. Een kind moet fysiek veilig zijn en zich emotioneel veilig voelen op het kindcentrum. Veiligheid en welbevinden ontstaan door:

- Vertrouwde relaties
- Structuur en voorspelbaarheid
- Een veilige en gezonde omgeving

3.1 Vertrouwde relaties

Kinderen voelen zich veilig in een vertrouwde omgeving en in een groep kinderen met pedagogisch medewerkers die ze kennen en waar ze een band mee opbouwen. Een vertrouwde relatie kan worden opgebouwd met stabiliteit, persoonlijk contact en goede communicatie.

Basisgroep

Om kinderen deze vertrouwde, stabiele omgeving te bieden worden ze opgevangen in een vaste groep (basisgroep). Kinderopvang Zonnekinderen zet zoveel mogelijk vaste pedagogisch medewerkers in op de groepen omdat dit het gevoel van veiligheid stimuleert en het vertrouwen in de pedagogisch medewerker zo gemakkelijker groeit.

Naarmate kinderen ouder worden hebben zij, naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. Daarom geven wij kinderen regelmatig de gelegenheid om de ruimte buiten de groep te verkennen. Kinderen van verschillende groepen kunnen op deze manier met elkaar spelen. Hierbij wordt de dagstructuur van de groepen bewaakt. Op alle basisgroepen van de locatie is de dagstructuur gelijk en gelden dezelfde afspraken en regels. Hierdoor is de omgeving voor kinderen toch herkenbaar en voorspelbaar. Dit zogenaamde open deurenbeleid geldt ook tussen dagopvang en buitenschoolse opvang als het past bij het dagritme, de groepssamenstelling of het thema.
Kinderen raken door deze mogelijkheid ook bekend met de andere groepsruimtes en andere pedagogisch medewerkers. Hun vertrouwde omgeving wordt groter en zij kunnen zich hier vanzelfsprekender in bewegen. Dit is prettig bij een eventuele overstap naar een andere groep.

Groepsoverstijgende activiteiten

Regelmatig vinden er groepsoverstijgende activiteiten plaats. Zo is er op de dagopvang bijvoorbeeld een gezamenlijke dagopening met alle peuters. De emotionele veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd doordat de activiteit (mede) begeleid wordt door de vaste medewerker van de basisgroep. De kinderen gaan vanuit hun eigen basisgroep, begeleid door de eigen pedagogisch medewerker, naar de gezamenlijke activiteit en keren na afloop ook weer op dezelfde wijze terug naar de eigen basisgroep. Deelname aan deze activiteiten is altijd op basis van vrijwilligheid. Medewerkers observeren de kinderen en als kinderen zelf kenbaar maken zich niet prettig te voelen of als dit uit hun gedrag blijkt, zal de pedagogisch medewerker hier op inspelen. Het kind wordt bijvoorbeeld getroost, op zijn gemak gesteld maar mag ook altijd terug naar de eigen basisgroep.

Samenvoegen van groepen en tweede basisgroep

Kinderen kunnen (tijdelijk) gebruik maken van een tweede basisgroep. Dit kan bijvoorbeeld bij het afnemen van extra opvang (onder andere ruildagen) of als er bij de start of uitbreiding van opvang (nog) niet op alle gewenste dagen plaats is op de eigen basisgroep. Dit gebeurt met schriftelijke toestemming van de ouders en gedurende een vooraf overeengekomen periode (dan wel tot er ruimte is op de eigen basisgroep). Ook is het mogelijk dat tijdens vakanties of dagen met een (structurele) lage bezetting basisgroepen worden samengevoegd.

Bij het samenvoegen van basisgroepen en opvang in een tweede basisgroep is er passende aandacht voor de emotionele veiligheid. Door ons open deurenbeleid en het activiteitenprogramma raken kinderen bekend met de andere groepsruimtes, pedagogisch medewerkers en kinderen. Pedagogisch medewerkers dienen altijd, maar meer nog in deze situaties, oog te hebben voor het welbevinden van het kind. De pedagogisch medewerker toetst dat door contact met het kind en observeert of het kind zich prettig voelt in de groep. De pedagogisch medewerker speelt in op de behoefte van het kind en helpt, stuurt bij of zoekt naar een oplossing indien nodig.

Voor zowel kinderen als ouders is inzichtelijk op welk moment het kind van welke (basis)groep deel uitmaakt.

3.2 Structuur en voorspelbaarheid

Het dagritme is een belangrijk instrument voor zowel het kind als de pedagogisch medewerker. Het dagritme maakt de dag overzichtelijk voor het kind, het weet: “We zitten nu te eten en dan gaan we straks slapen”. Een goed dagritme biedt een afwisselend programma waarin tegemoet gekomen wordt aan de verschillende behoeften van de kinderen. Het is duidelijk en overzichtelijk voor de kinderen, hun ouders en pedagogisch medewerkers.

- Het dagritme bestaat uit vaste onderdelen, zoals brengen, binnen en buiten spelen, activiteiten, fruit eten, lunch, slapen en ophalen. Door te werken met vaste onderdelen in het programma, snappen kinderen wat er gaat gebeuren en voelen ze zich veilig.
- Het dagritme is ruim gepland, waardoor kinderen zich niet gehaast voelen. Er wordt rekening mee gehouden dat de overgang van de ene naar de andere activiteit rustig moeten kunnen verlopen. Tijdens de overgang van activiteiten wordt gezorgd dat alle kinderen iets te doen hebben en niet te lang stil moeten zitten wachten.
- Er is ruimte voor flexibele aanpassing van het dagritme om rekening te kunnen houden met individuele kinderen en toevallige omstandigheden.
- Er is balans tussen rustige en actieve momenten.
- Er is balans tussen alleen spelen, spelen in kleine groepjes en met de gehele groep.
- Elke ochtend en/of middag spelen de kinderen een deel van de tijd buiten.

In het praktijkplan staat per locatie de exacte dagindeling beschreven. Deze heeft betrekking op de kinderen van 1,5 tot 4 jaar (dagopvang / peuterspeelzaalwerk / gastouderopvang) of op de kinderen van 4 tot 12 jaar (bso / gastouderopvang). Bij kinderen jonger dan 1,5 jaar volgen we het ritme van het kind, zoals dat is overeengekomen met de ouders.

3.3 Veilige en gezonde omgeving

Voor een optimale ontwikkeling van kinderen is veiligheid de belangrijkste voorwaarde. Een kind dat zich niet veilig voelt, durft niet te gaan ontdekken, trekt zich terug, gaat geen nieuwe contacten aan en kan dus niet profiteren van alle nieuwe kansen en uitdagingen die het kindcentrum biedt.
De pedagogische en interactievaardigheden van onze medewerkers zijn hierin dus van groot belang. Dit houdt in dat pedagogisch medewerkers goed kijken en luisteren naar de kinderen. Zien wat een kind leuk vindt, een lastige situatie met een grapje oplossen, een onzeker kind steun geven en aanvoelen wat de stemming is in een groep. Daarnaast is het van belang dat onze pedagogisch medewerkers oog hebben voor zaken die onveilig zijn voor een kind zoals pesten, buitensluiten of de spanning vanuit een negatieve groepssfeer.

Een veilig pedagogisch klimaat stelt eisen aan de omgeving. De omgeving van het kind moet gezond, hygiënisch en veilig zijn. Kinderen moeten zich vrij kunnen bewegen zonder gevaar op lichamelijk

letsel. De omgeving moet ook tegemoetkomen aan de ontwikkelingsbehoefte van kinderen. Wij zijn daarom van mening dat verantwoorde risico's niet per definitie vermeden hoeven te worden. Wij leren kinderen potentiële gevaren te herkennen en er zo goed mogelijk mee om te gaan.

Kinderopvang Zonnekinderen houdt zich daarbij aan de wettelijke kaders en de regelgeving op gebied van veiligheid en gezondheid. Alle risico's zijn vastgelegd en worden jaarlijks getoetst. Er worden maatregelen genomen om zowel het risico als het mogelijk letsel te reduceren. Er zijn heldere afspraken rondom toezicht en begeleiding door pedagogisch medewerkers vastgelegd en er worden gedragsafspraken gemaakt met kinderen.

Kinderopvang Zonnekinderen is verantwoordelijk voor de lichamelijke veiligheid van kinderen. Dit houdt in dat binnen- en buitenruimtes en speelmaterialen veilig en schoon zijn. Het betekent dat er gezonde voeding en voldoende beweging wordt geboden en dat er regels en afspraken zijn over hygiëne en over het voorkomen van risico's.

In hoofdstuk 6 vindt u meer informatie over de praktische invulling hiervan op het gebied van verzorging, voeding en onze binnen- en buitenruimtes.

Achterwachtfunctie

Indien conform de beroepskracht-kindratio slechts één beroepskracht in het kindcentrum aanwezig is, dan is ondersteuning van deze beroepskracht door een andere volwassene in geval van calamiteiten geregeld in de vorm van een achterwacht. Een achterwacht is in de gelegenheid om binnen 15 minuten op de locatie te zijn. De afspraken hieromtrent zijn vastgelegd in een overeenkomst en ondertekend door de achterwacht. Hoe de achterwacht ingevuld wordt op een specifieke locatie is in de praktijkplannen beschreven.

Vierogenprincipe

Sinds 1 juli 2013 moet de kinderopvang voldoen aan het vierogenprincipe. Dit houdt in dat er altijd een andere volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met de beroepskracht. In een separaat document 'Vierogenprincipe binnen Kinderopvang Zonnekinderen' is aangegeven hoe wij in algemene zin en per locatie omgaan met het vierogenprincipe. De oudercommissie heeft bij de invoering van het vierogenprincipe advies uitgebracht over de invulling op locatie en regelmatig, doch minimaal één keer per jaar, wordt de invulling van het vierogenprincipe op de locatie besproken met de oudercommissie.

Hoofdstuk 4: Ontwikkelen en leren

4.1 Ontwikkelen en leren van 0-4 jaar

Jonge kinderen leren door spel. Ze leren door kijken en imiteren, door uitproberen en ontdekken, door herhaling en rituelen en door meehelpen en meedoen. Het stimuleren van spel is een belangrijke taak van de pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker schept de voorwaarden voor spel, grijpt en creëert kansen en geeft woorden aan de ervaringen van kinderen.

Ieder kind ontwikkelt zich in zijn of haar eigen tempo en op zijn of haar eigen manier. Onze pedagogisch medewerkers sluiten daar bij aan. Zij hebben aandacht voor de individuele verschillen in ontwikkeling, maar ook voor de verschillen tussen jongens en meisjes, sociale en culturele verschillen.

Het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen en daarmee de voorbereiding op de basisschool ziet Kinderopvang Zonnekinderen als een belangrijke taak. Deze taak wordt in toenemende mate in samenspraak en samenwerking met het basisonderwijs ingevuld. Zo ontstaat er voor kinderen een doorgaande leerlijn, vaak binnen een Brede school of Integraal Kindcentrum. Kinderopvang Zonnekinderen stelt zich tot doel dat kinderen zich leeftijdsadequaat kunnen ontwikkelen en zo optimale kansen krijgen om voldoende toegerust te zijn voor een goede start op de basisschool.

Wij geven kinderen de gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke en sociale competenties en bieden regels, normen en waarden.

4.1.1. Persoonlijke competenties – *"Kijk, ik mag er zijn"*

<u>Zelfvertrouwen</u> – *"Kijk, het lukt me"*

Een kind moet zich vrij voelen om aan te geven wat hij/zij graag zou willen. Als kleine kinderen dat nog niet zelf kunnen aangeven, is het de taak van de pedagogisch medewerkers te signaleren wat een kind graag zou willen. Als kinderen bevestigd worden in hun keuze krijgen ze zelfvertrouwen. Een kind met zelfvertrouwen kan voor zichzelf opkomen en onafhankelijk functioneren. Het kind durft om hulp te vragen en is niet bang om fouten te maken. Pedagogisch medewerkers moedigen kinderen aan in hun spel en helpen hen bij het opdoen van succeservaringen. Naast het laten opdoen van succeservaringen is het geven van complimenten een goed middel om het zelfvertrouwen te stimuleren. Bij het corrigeren van ongewenst gedrag geven pedagogisch medewerkers geen kritiek op het kind zelf, maar benoemen zij het gedrag van het kind. Zij zeggen dus niet: *"Jíj bent stout",* maar: *"Ik vind wat je doet niet goed".* Tevens maakt de medewerker duidelijk wat wel het gewenste gedrag is.

<u>Zelfstandigheid en zelfredzaamheid</u> – *"Kijk, ik kan het zelf"*

Kinderopvang Zonnekinderen heeft respect voor de autonomie van de kinderen. We geven ieder kind de kans om dingen zoveel mogelijk zelf te doen, te proberen en op te lossen. Dit geldt voor alle leeftijden.

Kinderen die om hulp vragen, zullen in eerste instantie het probleem zelf moeten proberen op te lossen. Als de eigen oplossing niet werkt, helpt de pedagogisch medewerker vanzelfsprekend alsnog.
Kinderen worden daarnaast gestimuleerd om vragen te formuleren. Aan een kind dat bij een pedagogisch medewerker staat en zegt: *"Ik heb dorst",* vraagt de pedagogisch medewerker wat hij wil. Het kind wordt zo gestimuleerd om te vragen of hij wat mag drinken. Ditzelfde geldt voor een kind dat bij een pedagogisch medewerker komt staan, naar zijn losse veters kijkt en weer opkijkt. Het kind bedoelt dat de pedagogisch medewerker zijn veters moet strikken en hoewel de boodschap duidelijk is, vraagt de pedagogisch medewerker toch wat het kind wil.

Motorische ontwikkeling – *"Kijk, ik doe het zelf"*

Hierbij is onderscheid te maken in de grove en de fijne motoriek. De coördinatie en het tegelijkertijd bewegen van romp, armen en benen heet de grove motoriek. Gefaseerd maken kinderen de volgende ontwikkeling in hun grove motoriek door: zitten, kruipen, staan, lopen, rennen, huppelen en fietsen. De grove motoriek wordt gestimuleerd door het aanbieden van uitdagende spelmogelijkheden passend bij de leeftijd van de kinderen. Door het spelen leren kinderen hun eigen mogelijkheden kennen. Onze buitenruimtes zijn zodanig ingericht dat zij de ontwikkeling van de motoriek stimuleren.

De fijne motoriek heeft betrekking op kleine bewegingen die coördinatie tussen ogen en handen vereisen. Hierin maken kinderen grofweg de volgende ontwikkeling door: kleuren, kleien, plakken, knippen en schrijven. Ook in de dagelijkse routine wordt de motorische ontwikkeling van kinderen gestimuleerd. Eten met bestek of drinken uit een beker zijn voorbeelden van dergelijke activiteiten die een positieve uitwerking hebben op de ontwikkeling van de fijne motoriek.

Het ontwikkelen van de zintuigen - *"Kijk, ik zie, hoor, ruik, voel en proef"*

Door middel van onze zintuigen komen we in contact met onszelf en met de buitenwereld. Kleine kinderen zijn één en al zintuig. Alle indrukken komen ongefilterd binnen. Een kind heeft nog niet geleerd de verschillende zintuiglijke indrukken naar 'waarde' te schatten en de niet waardevolle te negeren. Alles wordt opgenomen. We proberen die onbevangenheid te behouden en te behoeden door te waken over de kwaliteit van de zintuiglijke indrukken. De inrichting en het kleurgebruik in de ruimtes, de variatie in voeding, de keuze van materialen en de hoeveelheid speelgoed is daarop afgestemd.

Creatieve ontwikkeling – *"Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken"*

Fantasie en creatieve vaardigheden zijn belangrijk voor een kind. Creatief bezig zijn is een ideale bezigheid om gevoelens als boosheid of blijdschap te uiten. Ook hangt de creatieve ontwikkeling nauw samen met de probleemoplossende vaardigheden van een kind. Het kind leert hoe hij/zij problemen, vragen (op een creatieve manier) kan oplossen, beantwoorden.

Fantasie hangt nauw samen met creativiteit. Kinderen met veel fantasie zullen ook creatief zijn. Er zijn allerlei soorten materialen (water, zand, verf, klei) aanwezig die de creatieve ontwikkeling stimuleren. Daarnaast worden er activiteiten ondernomen met als doel de kinderen te motiveren tot creativiteit. Wij werken met thema's en door er over te vertellen en beelden te laten zien worden kinderen geprikkeld zelf te onderzoeken wat er allemaal mogelijk is binnen het thema.

Naast expressieve creativiteit worden de kinderen gestimuleerd om creatief te denken. Zij leren dit bijvoorbeeld door een lastige situatie op te lossen zoals het delen van speelgoed.

Cognitieve ontwikkeling – *"Kijk, ik voel, denk en ontdek"*

De cognitieve ontwikkeling van kinderen wordt spelenderwijs gestimuleerd door het lezen van boeken, zingen van liedjes en met elkaar praten. Daarnaast worden de eindeloze waarom- vragen steeds weer met veel geduld beantwoord. Als een kind iets doet wat niet mag, wordt dit uitgelegd zodat een kind de wereld om zich heen steeds weer een beetje meer leert begrijpen. Het kind krijgt de ruimte eerst zelf na te denken voordat een pedagogisch medewerker een oplossing of advies geeft. We stimuleren dit denkproces door open vragen te stellen en het kind zo te 'sturen' naar de oplossing. Voor de allerkleinsten betekent het vooral dat zij grip op de wereld om hen heen proberen te krijgen door iets talloze keren uit te proberen. Door een bal de lucht in te gooien en verwonderd te ervaren dat deze ook telkens weer naar beneden komt, ontdekt het kind dat er zoiets bestaat als zwaartekracht. Pedagogisch medewerkers zullen de kinderen de ruimte geven om dingen uit te proberen en zo te ervaren. Het denken/begrijpen wordt ook gestimuleerd door het aanbieden van educatieve materialen. Het speelgoed is dan ook niet alleen leuk, maar ook leerzaam.

Taalontwikkeling – *"Luister, ik kan het zelf zeggen"*

Taal is een belangrijk middel om de wereld te begrijpen. Een kind vraagt en krijgt in taal uitleg en hulp. De pedagogisch medewerker speelt hierin een actieve rol door veel tegen het kind te praten. Dit gebeurt in correct Nederlands, zodat de kinderen dit overnemen. We reageren zoveel mogelijk op de taaluitingen van het kind. Belangrijk hierbij is dat er niet in 'brabbeltaal' terug gesproken of nagepraat wordt. Als het kind een woord niet juist uitspreekt wordt het juiste Nederlandse woord door de pedagogisch medewerker herhaald.

4.1.2. Sociale competentie – *"Kijk, we doen het samen"*

In de omgang met andere kinderen en met de pedagogisch medewerker wordt de sociale ontwikkeling gestimuleerd. Het kind leert omgaan met anderen en ziet wat zijn gedrag voor invloed heeft op hen. Het kind leert om te gaan met zijn eigen boosheid, verdriet en blijdschap, maar ook met de boosheid, verdriet en blijdschap van anderen. Pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen tijdens dit proces. Ze laten de kinderen zien wat de gevolgen zijn van hun gedrag.

Pedagogisch medewerkers nemen de gevoelens van het kind altijd serieus en leren kinderen kennen door met en niet tegen hen te praten. Ze laten merken dat ze weten hoe het kind zich voelt en dit proberen ze zoveel mogelijk te verwoorden. Het kind merkt zo dat de pedagogisch medewerker hem/haar begrijpt en het kind zijn gevoel kan en mag uiten. Een open en eerlijke houding van de pedagogisch medewerkers zorgt voor wederzijds respect.

Geplande activiteiten worden gedaan met de hele groep. Er wordt samen gespeeld en kinderen worden gestimuleerd om mee te spelen. Als ze dit echt niet willen, worden ze er niet toe gedwongen. Op andere momenten kiezen we er voor om een activiteit met een klein groepje te doen. Pedagogisch medewerkers gaan bewust om met deze keuze. Deze is afhankelijk van de behoefte van de groep of juist van de individuele kinderen.

Als er vrij gespeeld wordt, worden de kinderen ook echt 'vrij' gelaten. Kinderen mogen zelf weten wat ze doen en hebben hier ook de mogelijkheid toe doordat ze gemakkelijk bij het speelgoed kunnen. Pedagogisch medewerkers observeren tijdens het spelen. Als ze merken dat een kind steeds alleen speelt, zal geprobeerd worden dit kind meer te betrekken bij andere spelende kinderen. De situatie is bepalend voor de interventie. Sommige kinderen spelen graag alleen en dan hoeft niet snel ingegrepen te worden. Andere kinderen spelen alleen omdat ze het moeilijk vinden contact te leggen of buiten de groep vallen. In een dergelijke situatie zal de pedagogisch medewerker het kind begeleiden in het samen spelen.

Het kindcentrum is een plek waar kinderen vriendjes en vriendinnetjes (kunnen) maken. Met sommige kinderen zal het kind heel goed kunnen opschieten, met anderen zal het iets minder goed overweg kunnen. Contact met andere kinderen is goed voor de sociale ontwikkeling van een kind. Samen spelen, samen ruzie maken en samen problemen oplossen helpt een kind te groeien in zijn ontwikkeling. Kinderen worden hierin, tot op zekere hoogte, vrijgelaten door de pedagogisch medewerkers. Als twee kinderen ruzie hebben zullen de kinderen dit eerst zelf proberen op te lossen. Er wordt ingegrepen door de pedagogisch medewerkers als kinderen er zelf niet uit kunnen komen of als de veiligheid van de kinderen in gevaar is.

4.1.3. Aanbieden van regels, normen en waarden - *"Kijk, ik ben een lief, goed kind"*

De overdracht van waarden en normen is een belangrijke taak. Ouders en pedagogisch medewerkers zijn hier beide verantwoordelijk voor. Waarden en normen zijn belangrijk omdat ze richting geven aan ons bestaan. De overdracht van vrij algemeen geldende waarden en normen is mede een taak voor het kindcentrum. Hierbij valt te denken aan respect hebben voor anderen, beleefd zijn, eerlijk zijn en samen delen/samen spelen. De pedagogisch medewerkers staan achter deze normen en waarden en zij dragen deze uit. Pedagogisch medewerkers hebben een voorbeeldfunctie ten opzichte van de kinderen.

Pedagogisch medewerkers leggen het kind altijd uit waarom hij gecorrigeerd wordt en in sommige gevallen moeten kinderen hun excuses aanbieden aan de ander. Afhankelijk van het kind wordt hij apart gezet in de groep (altijd in het zicht van de pedagogisch medewerker) als praten alleen niet 'werkt'. Achteraf wordt het kind altijd gevraagd of hij snapt waarom hij apart gezet werd, zodat hij weet dat dit gedrag niet gewenst is. Ook wordt het gewenste gedrag benoemt. Tenslotte is het heel belangrijk dat het voorval positief afgesloten wordt, zodat het kind weet dat alles weer goed is.

Respect voor de medemens, dieren en de dingen om ons heen is één van de waarden die we kinderen meegeven. We leren kinderen de mening van anderen respecteren (ook als deze afwijkt van de eigen mening) en op een verantwoorde manier om te gaan met speelgoed (binnen) of de natuur (buiten).

4.2 Ontwikkelen en leren van 4 - 13 jaar

De uitgangspunten van de ontwikkeling bij kinderen van 0 tot 4 jaar worden voortgezet bij kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar. Ook de basisprincipes, normen en waarden die zijn beschreven voor de jongste leeftijdsgroep blijven gelden voor de kinderen van 4 tot 13 jaar. Toch vraagt deze leeftijdscategorie deels ook om een andere of aanvullende aanpak.

De ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd verloopt snel en de doelgroep van de BSO is breed. Elke leeftijdsgroep leert en ontwikkelt zich op een eigen manier. Tussen het 4^{e} en 6^{e} jaar leert het kind vooral spelend en proberend. Vanaf 6 jaar beginnen kinderen steeds rationeler en logischer te denken. Ze onthouden meer en begrijpen dingen sneller. Met 10 jaar zet de lichamelijke puberteit zich soms al in en zie je sterke veranderingen in denk- en inlevingsvermogen. Dit is een natuurlijk proces dat te maken heeft met de ontwikkeling van de hersenen.

Kinderen leren elke dag. Leren op de BSO is anders dan op school; spelend leren staat centraal. De kinderen zijn op een leeftijd om specifieke talenten te ontwikkelen. Ze blijken ergens goed in te zijn en bouwen dat verder uit. De kern van de ontwikkeling van kinderen tussen 4 en 13 jaar is dat zij steeds zelfstandiger worden. Wij doen recht aan deze zelfstandigheid door kinderen de keuze te laten aan welke activiteit zij willen deelnemen. De buitenschoolse opvang is vrije tijd van kinderen. Wij respecteren daarin de vrije keuze van kinderen en dragen tegelijkertijd zorg voor een veelzijdig aanbod. Kinderen in de buitenschoolse opvang denken, praten en beslissen zelf mee over dit aanbod.

4.2.1. Persoonlijke en sociale competenties

Hierbij gaat het zowel om de ontwikkeling van de persoonlijkheid van kinderen als om de ontwikkeling van hun talenten. Tot de persoonlijke ontwikkeling behoren aspecten als een eigen identiteit ontwikkelen, een eigen mening kunnen vormen en zelfstandig, veerkrachtig en kritisch zijn.

Talentontwikkeling kan op allerlei gebieden plaatsvinden. Een goed, uitdagend aanbod van activiteiten en materialen biedt kinderen kansen om veel gebieden te ontdekken. Aan de hand van onze pijlers en de jaarthema's is er binnen Kinderopvang Zonnekinderen ruimte voor een breed scala aan activiteiten en mogelijkheden. Maar dit gebeurt in een andere context dan op school. Kinderen op de BSO kunnen zelf hun keuze bepalen. Het is juist de vrijheid op de BSO die iets unieks bijdraagt aan de persoonlijkheidsontwikkeling van kinderen. Ze leren zelfstandig zijn, zelfvertrouwen, flexibiliteit, keuzes maken, problemen aanpakken en je aanpassen aan de omstandigheden.

Sociale competenties gaan over contacten met anderen in allerlei verschillende sociale situaties. Er worden op de BSO andere sociale vaardigheden gevraagd dan op school. De BSO geeft kinderen de kans om ook met andere leeftijdsgroepen om te gaan en om zelf te kiezen met wie ze samen zijn.

4.2.2. Zelfstandigheid en autonomie

Kinderen willen graag zelfstandig zijn. De één lukt dat sneller dan de ander. Op de BSO moet ieder kind zijn zelfstandigheid kunnen vergroten. Het leert er nieuwe fysieke en sociale vaardigheden en ontdekt

zijn eigen rol in de groep. Door mee te mogen praten over regels van de BSO leert een kind dat zijn mening waarde heeft. Pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke taak in het ontwikkelen van de autonomie van kinderen, zodat ze uiteindelijk zelfstandige mensen worden.

4.2.3. Overdracht van waarden en normen

De BSO vormt een bredere samenleving dan een gezin en kinderen krijgen zo extra kansen om kennis te maken met de diversiteit van onze samenleving. Kinderen krijgen de kans om normen en waarden te leren kennen en hiermee te oefenen. Ook het meegeven van goed burgerschap en cultuuroverdracht beschouwen wij als onderdeel van onze taak.
Pedagogisch medewerkers hanteren kinderparticipatie als middel om waarden en normen aan te dragen. Kinderen worden betrokken bij het reilen en zeilen op de BSO en hebben inspraak. Ze leren verantwoordelijkheid krijgen en dragen. Afspraken die eenmaal zijn gemaakt kun je niet zomaar naast je neerleggen. Regels die je samen opstelt, gelden voor iedereen.

De manier waarop pedagogisch medewerkers de kinderen begeleiden in het omgaan met waarden en normen speelt een grote rol. Het gaat niet alleen om het maken van afspraken, maar ook om reflectie en discussie. Oftewel om de vraag: *"Waarom is dat nou zo belangrijk?".* De pedagogisch medewerker geeft zelf altijd het goede voorbeeld.
De afspraken met kinderen worden regelmatig herhaald, geëvalueerd en indien nodig of gewenst aangepast. Op de buitenschoolse opvang dienen de onderstaande 'gouden regels' als uitgangspunt. Zowel structureel als incidenteel kunnen er aanvullende afspraken worden gemaakt. Bijvoorbeeld in het kader van een specifieke activiteit of als een situatie daar om vraagt.

Gouden regels (BSO)

- Gewoon praten oké, schreeuwen of grove taal NEE.
- Voor groot en klein zullen wij aardig zijn.
- Als ik zeg stop, dan weet je houd op!
- Als we goed voor onze spullen zorgen, kunnen we ze weer gebruiken morgen.
- Super schoon, spic en span, dan weet je dat iedereen weer lekker spelen kan!
- Luisteren naar elkaar is heus niet raar!
- Hand in hand ok, slaan, schoppen, duwen, daar doen wij niet aan mee
- Doet een ander iets goed, geef hem een pluim op zijn hoed
- De BSO van binnen is wandelgebied, buiten lekker niet.

4.2.4. Relaties in de groep

Een positieve sfeer is een voorwaarde voor een geslaagde dag. Door met elkaar regels af te spreken waar iedereen zich in kan vinden, wordt een positieve sfeer bevorderd. Pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld. Er wordt niet gevloekt en geschreeuwd, ruzies worden vreedzaam opgelost en verschillen tussen kinderen worden benoemd en geaccepteerd. Op deze manier wordt het respecteren van normen en waarden vanzelfsprekend. Op de BSO zijn de relaties tussen kinderen en volwassenen duidelijk. De pedagogisch medewerker is eindverantwoordelijk en neemt beslissingen, maar neemt de kinderen altijd serieus.
Vriendschap is belangrijk. In de groep is er aandacht voor onderlinge relaties. Kinderen die op de BSO geen aansluiting vinden met leeftijdgenoten verdienen extra aandacht. Het begeleiden van groepsprocessen is een belangrijke vaardigheid van de pedagogisch medewerker.

<u>Positieve groep</u>
Respect is de basis bij het uitpraten van een ruzie of discussie tussen kinderen. Als ze er niet uitkomen, heeft de pedagogisch medewerker de rol van gespreksleider.
In een goed georganiseerde groep komen alle kinderen tot hun recht. Er heerst een positieve sfeer, waarin kinderen oog hebben voor elkaar en de wil bestaat om conflicten op te lossen.

Positieve groepen geven kinderen de ruimte zichzelf te zijn en initiatieven te nemen. De groep biedt:

- Veiligheid en erbij horen
- Ontmoeting en diversiteit
- Oefenplaats voor relaties
- Identiteitsvorming door vergelijking

Werken aan een positieve groepssfeer:

- Veiligheid bevorderen
- Modelgedrag
- De juiste situaties scheppen
- Vriendschappen bevorderen
- Positief sociaal gedrag bevorderen
- Aandacht voor nieuwe kinderen in de groep

Een uitzondering zijn in de groep
Sommige kinderen hebben nauwelijks steun van de pedagogisch medewerker nodig om in de groep te kunnen functioneren. Andere kinderen juist wel: nieuwe kinderen, kinderen die niet zo gemakkelijk vriendjes maken, kinderen die weinig ervaring hebben met functioneren in groepen of teruggetrokken kinderen. Als de pedagogisch medewerker aanmoediging en ondersteuning biedt in de sociale contacten kan het kind leren om zich staande te houden en om zijn capaciteiten verder te ontwikkelen.
De pedagogisch medewerkers begeleiden een nieuw kind altijd zorgvuldig. Een nieuw kind moet zich welkom voelen en overzicht krijgen hoe het er aan toe gaat. Pedagogisch medewerkers en kinderen heten de nieuwkomer samen welkom en maken hem wegwijs. Kinderen hebben tijd nodig om al het nieuws in zich op te nemen. De nieuwe informatie wordt herhaald en het kind wordt begeleid totdat het zelf aangeeft dat het zich thuis voelt.

Ten aanzien van pesten richt Kinderopvang Zonnekinderen zich op de interventies van samenwerkende scholen (zoals Kanjer-training en Vreedzame school). Daarnaast hanteren wij een pestprotocol.

4.3 Zorg

4.3.1. Observeren

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Gelukkig is er bij de meeste kinderen geen reden tot zorg. Onze pedagogisch medewerkers volgen de ontwikkeling van het kind en observeren:

- De spraak/taalontwikkeling
- Het gedrag
- Het bewegen
- Het spel
- Het denken en doen van kinderen

Voor het observeren van jonge kinderen (0 – 4 jaar) maken wij gebruik van de kindvolgsystemen Kijk! en het OntwikkelVolgModel (OVM). Met het inzetten van een ontwikkelvolgsysteem brengen we overzichtelijk het ontwikkelingsverloop van jonge kinderen in beeld. Op die manier kunnen we eventuele achterstanden en voorsprongen tijdig signaleren en ons handelen afstemmen op de behoeften van kinderen. Door kinderen langere tijd nauwgezet te observeren in allerlei dagelijkse situaties krijgen we inzicht in het ontwikkelingsverloop.

Hoewel in de BSO geen gebruik meer wordt gemaakt van een kindvolgsysteem, maakt observatie ook daar deel uit van de dagelijkse praktijk van pedagogisch medewerkers.

De pedagogisch medewerkers hebben een signalerende functie en zullen opvallende zaken in de ontwikkeling van een kind bespreken met de ouders. Als er reden is tot zorg, nemen we contact op met de ouder/verzorger. In ons Interne Zorgplan staan de stappen omschreven die genomen kunnen worden als er een (dreigende) achterstand of voorsprong gesignaleerd wordt. Wij stellen ouders in kennis van de stappen die wij nemen.

Stap 1: Overleg met naaste collega's over de gehanteerde aanpak en de gesignaleerde zorg

Stap 2: Interne observatie door twee pedagogisch medewerkers

Stap 3: Gesprek tussen ouders en pedagogisch medewerker

Stap 4: Vaststellen van vervolgstappen (bijvoorbeeld inbrengen in een zorgoverleg, zoeken naar externe deskundigheid, blijven volgen van de ontwikkeling)

Stap 5: Overleg met en eventueel inzet van externe deskundigheid

Als de zorg door ouders wordt gedeeld en zij toestemming geven voor het consulteren van externe deskundigheid, dan heeft Kinderopvang Zonnekinderen ervaring met een aantal vaste en zeer deskundige gesprekspartners, zoals het consultatiebureau, de GGD en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

4.3.2. Verwijsindex

Onze organisatie is aangesloten bij de Verwijsindex Gelderland. De Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals van verschillende organisaties en instellingen (bijvoorbeeld intern begeleiders in het onderwijs, zorgcoördinatoren en hulpverleners) een signaal kunnen afgeven wanneer zij zich zorgen maken over een kind tussen 0 en 23 jaar dat zij onder hun hoede hebben. Wanneer meerdere professionals een signaal over hetzelfde kind afgeven in de Verwijsindex, dan krijgen zij elkaars contactgegevens. Zo kunnen zij elkaar gemakkelijker en sneller vinden, en beter afstemmen en samenwerken in de hulpverlening aan jeugdigen. Indien het gebruik van de Verwijsindex bij een kind aan de orde is, informeren we ouders daarover. Meer informatie over de Verwijsindex is te vinden op www.verwijsindexgelderland.nl.

4.3.3. Meldcode Kindermishandeling

Vanaf 1 juli 2013 geldt er een wettelijke meldplicht voor professionals in de kinderopvang. Ze moeten (vermoedens van) kindermisbruik en –mishandeling melden bij de werkgever of vertrouwenspersoon van de Inspectie van het Onderwijs. Kinderopvang Zonnekinderen heeft de branchespecifieke Meldcode Kindermishandeling geïmplementeerd. Meer informatie is ook te vinden op www.meldcode.nl

Hoofdstuk 5 Samenwerken met ouders

Goed contact en regelmatig overleg tussen ouders en kindcentrum vormen de basis voor goede kinderopvang. Hierdoor kunnen ouders en pedagogisch medewerkers de verschillende leefwerelden voor het kind 'verbinden'. Ouders vormen geen homogene groep. De samenwerking tussen het kindcentrum/pedagogisch medewerkers en ouders is veelzijdig. We onderscheiden de samenwerking gericht op:

- Partnerschap in opvoeding (goed contact met ouders en samenwerking over het eigen kind)
- Inzicht en betrokkenheid bij het opvoeden in de groep
- Betrokkenheid van ouders bij het kindcentrum

5.1 Partners in opvoeding

In alle contacten tussen pedagogisch medewerkers en ouders is er sprake van tweerichtingsverkeer. Beide partijen moeten elkaar wederzijds informeren en adviseren en hier voldoende tijd voor nemen. Dit gebeurt in eerste instantie tijdens de overdracht bij het halen en brengen. Voor ouders is het prettig als ze gezien en gewaardeerd worden. Voor medewerkers is het prettig als ze op de hoogte zijn van de thuissituatie waardoor ze het gedrag van het kind beter begrijpen en er rekening mee kunnen houden. Door het contact bij het ophalen en wegbrengen, ontstaat er wederzijds begrip en vertrouwen. Alleen dan kan er sprake zijn van een open communicatie. Ouder(s) en pedagogisch medewerkers mogen niet schromen om zaken aan te geven. Als een partij niet tevreden is, kan hier uiting aan worden gegeven, zodat gezamenlijk naar een oplossing gezocht kan worden.

Kinderen doen belangrijke ervaringen op in het kindcentrum en maken interessante ontwikkelingen mee. Jonge kinderen kunnen daar nog niet goed zelf over vertellen. Pedagogisch medewerkers hebben hierin een duidelijke rol. Ze vertellen en laten zien wat kinderen hebben meegemaakt. Ouders krijgen hierdoor ook beter zicht op wat de opvang voor hun kind betekent.

Ouders en pedagogisch medewerkers vragen elkaar ook om advies. Als een medewerker niet weet wat er met een kind aan de hand is, zijn de ouders de aangewezen persoon om advies te vragen (hoe is het gedrag van het kind thuis en hoe gaan ouders daarmee om). Ook ouders kunnen advies vragen aan pedagogisch medewerkers. Zo kan samen worden gezocht naar oplossingen op basis van de ervaringen van beide partijen.

Momenten van contact

- Intakegesprek: Met alle ouders wordt voor aanvang van de opvang een intakegesprek gehouden. Tijdens dit gesprek maken ouders kennis met het kindcentrum en worden relevante onderwerpen besproken en vastgelegd. Welke onderwerpen dit zijn is terug te vinden in de intakemap. Dit gesprek wordt gevoerd met een pedagogisch medewerker of de teamcoördinator (bemiddelingsmedewerker). Kinderen mogen voor aanvang van de gereserveerde periode eventueel twee keer een halve dag komen wennen. Het is van belang dat de pedagogisch medewerkers van de ouders zoveel mogelijk informatie over het kind krijgen waardoor het wenproces zo soepel mogelijk kan verlopen.

- Dagelijks mondeling contact bij de overdracht tijdens het halen en brengen.

- Schriftelijk contact. Bij kinderen tot 1 jaar worden op iedere opvangdag in het overdrachtsklappertje de slaap- en voedingsmomenten bijgehouden. Uiteraard worden ook andere bijzonderheden genoteerd. Daarna hebben kinderen tot 4 jaar een overdrachtsschrift waarin wekelijks of tweewekelijks (afhankelijk van de aanwezigheidsfrequentie) de belevenissen van het kind op de groep beschreven worden. Ouders krijgen het schrift, via het postvak op de locatie, mee naar huis.

- Minimaal één keer per jaar is er een kindgesprek. Het voornaamste doel van dit gesprek is om met elkaar te delen hoe het kind zich voelt, ontwikkelt en gedraagt op het kindercentrum. Pedagogisch medewerkers observeren de kinderen gestructureerd en doen hiervan verslag tijdens het gesprek. Voor VVE-kinderen zijn er minimaal drie gesprekken per jaar.

Mocht er naast het kindgesprek behoefte zijn aan een gesprek, dan is dit altijd mogelijk. Zowel ouder(s) als pedagogisch medewerkers kunnen dit aangeven. Vanzelfsprekend wachten we niet op het jaarlijkse oudergesprek als er tussentijds bijzonderheden worden waargenomen. Dit zal in voorkomende gevallen direct met ouders worden besproken. Als een pedagogisch medewerker bijzonderheden waarneemt, bespreekt hij/zij dit ook in het team en met de teamcoördinator (bemiddelingsmedewerker).

5.2 Ouders en de groep

Pedagogisch medewerkers sluiten aan bij de opvoeding van de ouders maar hebben ook een eigen pedagogische aanpak. Juist door de groep verschilt de omgeving van thuis en/of gastouderopvang. De pedagogisch medewerkers zijn er voor alle kinderen. Ze leggen aan ouders de regels en gewoonten van de groep uit en waarom die regels er zijn. Er zijn verschillende contacten op groepsniveau.

- Informatie over de groep en de locatie op de locatie. Op de locatie zien ouders informatie, foto's en materialen die een beeld geven van het actuele thema, de activiteiten en gebeurtenissen. Zo is er bijvoorbeeld een thematafel, informatiebord of kiesbord.

- Informatie over de groepen en locatie via de website, de digitale nieuwsbrief en Facebook. Om ouders te informeren over actuele thema's en zaken die spelen op de locatie verschijnt er maandelijks een digitale nieuwsbrief. In de nieuwsbrief brengen wij ouders op de hoogte van onze activiteiten met de kinderen, praktische en personele zaken en soms ook pedagogische vraagstukken. Daarnaast heeft onze website een inloggedeelte voor ouders. Hier is meer informatie over en beeldmateriaal van het reilen en zeilen op locatie te vinden. Als laatste is Facebook toegevoegd aan onze communicatiekanalen. Wij willen hiermee voorzien in de behoefte aan actuele informatie en hopen dat dit bijdraagt aan een betere communicatie met en betrokkenheid van ouders. Intern zijn er heldere afspraken en protocollen over het plaatsen en delen van informatie en beeldmateriaal.

- Ouderbijeenkomsten en samen vieren. Regelmatig organiseren wij informatie- of thema-avonden, inloopavonden of andere activiteiten zoals bijvoorbeeld een jaarfeest of viering. Ouders, pedagogisch medewerkers en soms ook kinderen zien elkaar in andere omstandigheden en komen op een andere manier in gesprek. Het is een mogelijkheid om elkaar anders en beter te leren kennen.

5.3 Ouders en het kindcentrum

5.3.1. Inspraak

Kinderopvang Zonnekinderen hecht veel waarde aan de samenwerking met ouders op al haar locaties. Om die reden heeft elke locatie een oudercommissie. Wij zijn van mening dat het belangrijke toegevoegde waarde heeft om ouders actief te betrekken bij de wijze waarop kinderen op onze locaties worden opgevangen. Daarnaast is het instellen van een oudercommissie wettelijk verplicht. De oudercommissie bestaat uit ouders die op vrijwillige basis een bijdrage leveren aan het beleid dat op het kindcentrum wordt gevoerd. Zij heeft daartoe wettelijke adviesbevoegdheden. Een oudercommissie overlegt doorgaans vier à vijf keer per jaar. Er wordt gesproken over het reilen en zeilen op de locatie maar ook over beleidsmatige aspecten van de kinderopvang. Een algemeen en huishoudelijk reglement vormen de basis voor het functioneren van de oudercommissie.

5.3.2. Klanttevredenheidsonderzoek

Kinderopvang Zonnekinderen stelt zich tot doel om tweejaarlijks de klanttevredenheid onder ouders te meten. De resultaten van een dergelijk onderzoek zijn bedoeld om onze dienstverlening te verbeteren. De uitkomsten van een klanttevredenheidsonderzoek worden, naast de oudercommissie specifiek, gedeeld met alle ouders.

5.3.3. Klachtenprocedure

Hoewel wij er alles aan doen om klachten te voorkomen, hechten wij er bijzonder veel waarde aan dat eventuele klachten in een vroeg stadium bekend worden om adequaat handelen mogelijk te maken. Om dit te faciliteren hanteren wij een intern klachtenreglement. Wij zullen een klacht conform het stappenplan uit dit reglement in behandeling nemen en er alles aan doen om de klacht naar tevredenheid op te lossen. Kinderopvang Zonnekinderen is verder aangesloten bij een onafhankelijke externe klachtencommissie: (Klachtencommissie Welzijn, Maatschappelijke Dienstverlening en Kinderopvang voor Gelderland en Overijssel). Ouders hebben te allen tijde de mogelijkheid om zich rechtstreeks tot de externe klachtencommissie te wenden.

Hoofdstuk 6. Organisatie

6.1 Pedagogisch medewerkers

6.1.1. Professionaliteit van de pedagogisch medewerkers

Voor een goede kinderopvang is het noodzakelijk dat pedagogisch medewerkers professioneel zijn, een passende opleiding hebben genoten en intensief bezig zijn met hun werk. Alle pedagogisch medewerkers hebben een diploma op minimaal PW3-niveau (gastouders op HW2-niveau plus Kinder-EHBO) en worden bijgeschoold op diverse terreinen (Bedrijfs Hulp Verlening (BHV), brandveiligheid, ontruimingsoefeningen en Startblokken). Ook wordt verwacht dat pedagogisch medewerkers ontwikkelingen binnen de kinderopvang goed volgen. Hiervoor is vakliteratuur beschikbaar.

Van de pedagogisch medewerkers wordt een kritische houding gevraagd. Zij kijken steeds kritisch naar hun eigen handelen en verbeteren waar nodig. Ook zijn ze kritisch naar andere pedagogisch medewerkers toe. Ze spreken elkaar aan als ze van mening zijn dat de ander niet correct handelt. Een open houding tussen de pedagogisch medewerkers is dan ook een vereiste. Pedagogisch medewerkers moeten feedback kunnen geven, maar moeten ook in staat zijn deze te ontvangen. Eens per zes weken vindt er een teamoverleg plaats.

Al onze pedagogisch medewerkers formuleren jaarlijks hun persoonlijke ontwikkeldoelen en hoe zij aan deze doelen gaan werken. Zo wordt persoonlijke ontwikkeling van de pedagogisch medewerkers gestimuleerd en bevorderd. De teamcoördinator bespreekt, begeleidt en beoordeelt het traject. Aan het einde van het jaar wordt nagegaan of de beoogde doelstellingen behaald zijn. De Manager Locaties doorloopt dit traject met de teamcoördinatoren.

Daarnaast biedt Kinderopvang Zonnekinderen pedagogisch medewerkers volop de mogelijkheid om activiteiten en projecten op te starten. Ieder initiatief is zeer welkom. We werken met zelfsturende teams waarbij de teamcoördinator, die onderdeel uitmaakt van het team, de verbinding vormt naar het management. De organisatie biedt faciliteiten om dit mogelijk te maken. Op eenzelfde wijze waarop wij kinderen stimuleren om zich te ontwikkelen willen wij ook medewerkers stimuleren zich zelf te ontwikkelen. Dit vraagt (zelf)vertrouwen en autonomie.

6.1.2. Rol en competenties/beroepshouding van de pedagogisch medewerkers

Kinderopvang Zonnekinderen spreekt van begeleiden en niet van leiden. Pedagogisch medewerkers zijn geen leid(st)ers, maar begeleid(st)ers van de kinderen. Het is een kleine toevoeging, maar de betekenis van beide woorden verschilt wezenlijk van elkaar. Een leid(st)er heeft de leiding, staat aan het hoofd van de groep. Een begeleid(st)er begeleidt de kinderen, trekt samen met hen op en helpt de kinderen met hun bezigheid. Vanuit dit perspectief communiceert een pedagogisch medewerker bijvoorbeeld op kindhoogte met de kinderen. Hij/zij gaat letterlijk door zijn/haar knieën als hij/zij een kind aanspreekt. Het kind en de groep staan centraal en er wordt vanuit het kind en de groep gehandeld.

Kinderen hebben een vertrouwde relatie nodig om zich veilig genoeg te voelen, hun omgeving te verkennen en zich te kunnen ontwikkelen. Zo’n veilige gehechtheidrelatie is niet alleen voorbehouden aan de ouders. Ook professionele opvoeders kunnen een veilige relatie bieden, mits is voldaan aan de voorwaarden van stabiliteit en sensitieve responsiviteit. Met sensitieve responsiviteit wordt bedoeld dat de pedagogisch medewerker gevoelig (sensitief) is voor de signalen van kinderen. Ze moet openstaan voor wat kinderen verbaal en non-verbaal aangeven. Maar alleen sensitief zijn is niet genoeg: de pedagogisch medewerker moet de signalen niet alleen zien, maar er ook adequaat op reageren (responsiviteit).

Jonge kinderen communiceren met hun hele lichaam, maar gaandeweg hun ontwikkeling is gesproken taal een van hun belangrijkste communicatiemiddelen. Met taal leert een kind zijn emoties en gedachten te uiten en te sturen. Zo verbindt hij zich met de wereld om hem heen. De pedagogisch

medewerker heeft de taak kinderen te helpen om taal te leren. Taal is ook het middel tijdens de interactie met kinderen, bijvoorbeeld om uit te leggen en grenzen te stellen. Pedagogisch medewerkers begeleiden ook de interactie tussen kinderen.

Om de taken van pedagogisch medewerker zo goed mogelijk uit te voeren zijn de volgende (zogenaamde) interactievaardigheden van groot belang (basiscommunicatie):

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie van het kind
- Praten, uitleggen en luisteren
- Grenzen stellen en structureren
- Ondersteunen van positieve reacties van kinderen (begeleiden van interactie)
- Ontwikkelingsstimulering (stimuleren van spelen en leren)

6.2 Locaties – inrichting en organisatie

6.2.1. Binnenruimtes

Huiselijkheid

Een huiselijke sfeer vinden wij zeer belangrijk. Dit blijkt uit onze benadering van kinderen en de inrichting van onze locaties. Huiselijkheid is een zeer belangrijke pijler waar Kinderopvang Zonnekinderen haar opvang op baseert. Onze medewerkers creëren een veilige en vertrouwde omgeving die structuur biedt. Voor de allerkleinsten vinden wij het belangrijk om zoveel mogelijk rust en regelmaat te bieden. We hanteren hierbij het ritme van het kind. Een goed contact met ouders is hierbij onontbeerlijk. Daar wordt uitgebreid de tijd voor genomen.

Uitdagende en uitnodigende hoeken

Onze locaties zijn kleurrijk en gezellig ingericht. De groepsruimte bestaat uit verschillende speelhoeken zodat kinderen zelf kunnen kiezen wat ze willen doen. Kinderen zullen echter ook de behoefte voelen om af en toe even alleen te zijn. Deze mogelijkheid wordt geboden door het inrichten van plekken waar kinderen, samen of alleen, zelfstandig kunnen spelen. In deze ruimte moeten zij zelf keuzes maken, problemen oplossen en erop letten dat de ruimte ook weer netjes achterblijft. Natuurlijk is er met regelmaat toezicht en worden de kinderen indien nodig geholpen. Het speelgoed op onze locaties ligt zoveel mogelijk in lage open kasten. Kinderen weten waar het speelgoed ligt en kunnen dit zelf pakken en er zelf mee gaan spelen. Vooral voor de jongste kinderen is dit belangrijk, aangezien zij zich nog niet goed verbaal kunnen uiten. Kinderen ruimen zelf hun speelgoed op. Dit gebeurt met elkaar, kinderen ruimen dus niet alleen hun eigen speelgoed op, maar helpen de rest ook met opruimen.
De criteria die Kinderopvang Zonnekinderen aan speelgoed stelt zijn dat speelgoed leerzaam en simpel moet zijn. Het speelgoed is simpel om zo de fantasie van de kinderen te stimuleren. Het speelgoed van nu is vaak al af, een speelgoedauto is vaak een kopie van de ‘echte auto’ met alle kleine details. Het kan dan ook niets anders voorstellen dan een auto. Een blokje hout echter kan een boot zijn, een auto zijn, kortom alles wat het kind maar wil. Dit vraagt veel meer van de fantasie van het kind. Het speelgoed ziet er verzorgd uit en is aantrekkelijk om mee te spelen.

Veiligheid en gezondheid

Jaarlijks vindt er op alle locaties een uitgebreide risico-inventarisatie en evaluatie (RIE) op het gebied van veiligheid en gezondheid plaats. Wij doen dit aan de hand van de Risicomonitor (www.risicomonitor.nl). Dit instrument inventariseert de risico’s en stelt vast welke concrete acties uitgevoerd moeten worden om de risico’s te minimaliseren dan wel uit te sluiten. Het geeft aan hoe veilig het kindcentrum is en hoe we omgaan met specifieke aandachtsgebieden bijvoorbeeld op het gebied van hygiëne. De jaarlijkse RIE’s met de daaruit voortvloeiende actieplannen liggen op al onze locaties ter inzage.

Wij volgen de richtlijnen die zijn vastgesteld door de GGD en voortvloeien uit de Wet Kinderopvang. Deze richtlijnen zijn terug te vinden in de handleiding van de GGD ('Gezondheidsrisico's in een kindercentrum'). Elke drie maanden staat het agendapunt 'Veiligheid en Gezondheid' op de agenda van het teamoverleg. Pedagogisch medewerkers worden op deze wijze regelmatig geattendeerd op de risico's en richtlijnen op dit gebied. Daarnaast hanteren wij interne protocollen op het gebied van hygiëne en gezondheid (protocol handen wassen).

De groepsruimtes worden dagelijks (na sluitingstijd) grondig schoongemaakt door interieurverzorgsters. Daarnaast werken de pedagogisch medewerkers met een schoonmaakschema voor additionele schoonmaakwerkzaamheden. Het speelgoed is hierin opgenomen.

6.2.2. Buitenruimtes

Onze locaties hebben, binnen de specifieke mogelijkheden ter plaatse, een natuurlijke en avontuurlijke buitenruimte waarin kinderen volop de gelegenheid krijgen op ontdekking te gaan. In de buitenruimte kunnen kinderen met natuurlijke elementen, speelaanleidingen en losse materialen zowel de wereld om zich heen als hun eigen zintuigen en diverse competenties ervaren en ontwikkelen. Deze buitenruimte past geheel binnen de pedagogische visie die Kinderopvang Zonnekinderen heeft op buiten zijn en bewegen.
Veiligheid en gezondheid zijn ook bij het buiten zijn van groot belang. Onze natuur- en buitenactiviteiten passen binnen de wettelijke kaders en de regelgeving op gebied van veiligheid. Alle risico's zijn vastgelegd en worden jaarlijks getoetst. Er worden maatregelen genomen om zowel het risico als het mogelijk letsel te reduceren. Wij zijn echter van mening dat verantwoorde risico's niet per definitie vermeden hoeven te worden. Hiertoe zijn er heldere afspraken rondom toezicht en begeleiding door pedagogisch medewerkers en gedragsafspraken met kinderen.

Op de meeste locaties is er de mogelijkheid om buiten te slapen.

6.2.3. Verzorging

Voeding

Wij vinden het belangrijk om kinderen gezonde voeding te bieden en zo positief bij te dragen aan hun ontwikkeling. Wij bieden daarom voornamelijk basisproducten aan uit de Schijf van Vijf. Wij doen een gevarieerd aanbod waar kinderen uit kunnen kiezen. Naast de broodmaaltijd verstrekken wij vers fruit en groente en verantwoorde tussendoortjes zoals rijstwafel, soepstengel, cracker of een biscuit. Kinderen tot 1 jaar hebben een eigen voedingsschema.

Wij hanteren vaste eettijden en eten samen aan tafel. Dit is gezellig en het zorgt voor duidelijke eetmomenten. We nemen rustig de tijd om te eten en zorgen voor een fijne sfeer, maar we tafelen niet te lang. Onze pedagogisch medewerkers eten samen met de kinderen, ze begeleiden bij de maaltijd en hebben een voorbeeldfunctie. Onze pedagogisch medewerkers bepalen *wanneer* het kind eet, het kind bepaalt uit een gezond voedingsaanbod *wat* het eet en *hoeveel* het daarvan eet. Wij dringen geen eten op maar stimuleren het wel. Kinderen smeren, zodra dit kan, zelf hun brood. In het pedagogisch praktijkplan van de locatie leest u meer over voeding en eet- en drinkmomenten.

Wij houden rekening met allergieën van kinderen. Er is ook ruimte om individuele afspraken te maken wanneer het noodzakelijk is om af te wijken van het voedingsbeleid, bijvoorbeeld bij een dieet of een bepaalde (geloofs)overtuiging.
Een verjaardag betekent feest en bij een verjaardag mogen kinderen van 0 tot 4 jaar trakteren. Er kan zowel een niet-eetbare traktatie als een eetbare traktatie aangeboden worden. Wij vinden het belangrijk dat de eetbare traktaties zo gezond mogelijk zijn. We vragen ouders dan ook om traktaties zo klein mogelijk te houden en niet te calorierijk te maken. Ouders kunnen de richtlijnen trakteren van

het Voedingscentrum raadplegen en de website www.gezondtrakteren.nl. Op de buitenschoolse opvang wordt een verjaardag uiteraard gevierd maar wordt er niet getrakteerd.
Bij speciale gelegenheden bieden wij incidenteel snoep aan. Wij proberen de hoeveelheid suiker, zout en verzadigd vet die kinderen dan binnenkrijgen voor zover mogelijk te beperken.

Slapen
Dit is afgestemd op de thuissituatie en de behoefte van het kind. Als de kinderen gaan slapen blijven pedagogisch medewerkers even aanwezig op de slaapkamer of vertellen een verhaaltje. Als de kinderen rustig zijn, verlaat de pedagogisch medewerker de slaapkamer. Op elke slaapkamer is een babyfoon aanwezig zodat de pedagogisch medewerkers op de groep 'contact' houden met de kinderen in de slaapkamer. Ook nemen zij regelmatig een kijkje in de slaapkamer.

Op locaties waar uitsluitend peuters worden opgevangen, is er geen mogelijkheid tot slapen. We dragen er in die situaties zorg voor dat er een rustmoment en rustmogelijkheid in het dagritme is opgenomen.

Persoonlijke hygiëne
Pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld en zorgen ervoor dat kinderen schoon en netjes zijn als ouders hen komen halen. Voor het eten en na toiletbezoek wassen kinderen en pedagogisch medewerkers hun handen. Kinderen poetsen hun tanden niet op het kindcentrum, vanwege de richtlijn van tandartsen om dit slechts twee keer per dag te doen.

Ziekte/Wanneer wel of niet toelaten van zieke kinderen
Ten aanzien van het al dan niet toelaten van zieke kinderen op het kinderdagcentrum volgt de organisatie het ziektebeleid dat is gebaseerd op de richtlijnen van de GGD. Deze zijn te vinden in de uitgave 'Gezondheidsrisico's in kindercentra' van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid).

Als een kind tijdens zijn verblijf op het kindcentrum erg ziek of hangerig wordt of aangeeft pijn te hebben (dit ter beoordeling van de pedagogisch medewerkers), dan neemt de pedagogisch medewerker contact op met de ouder(s). Ze overlegt hoe de dag verder zal verlopen. Kinderopvang Zonnekinderen gaat ervan uit dat zieke kinderen in principe het beste af zijn in de eigen huiselijke omgeving. Ouders dienen er, als de situatie daarom vraagt, zorg voor te dragen dat hun kind zo spoedig mogelijk opgehaald wordt. De pedagogisch medewerker kan ook, als de omstandigheden daartoe aanleiding geven, contact opnemen met de huisarts van het kind, dan wel met een door het kindcentrum gekozen huisarts.

Verschonen en zindelijkheid
Verschonen is een belangrijk contactmoment. De pedagogisch medewerker praat met het kind, kijkt het aan en speelt met het kind.
Peuters worden meestal geleidelijk en uit zichzelf zindelijk. Ze hoeven niet zindelijk gemaakt te worden. Wel is extra aandacht, in overleg met de ouders, belangrijk. Het wennen aan het potje of toilet verloopt ontspannen en natuurlijk. Voorbeeldgedrag van groepsgenoten werkt stimulerend. De kinderen gaan samen naar het toilet, met inachtneming van hun behoefte aan privacy. De kinderen leren dat ze hun handen moeten wassen na een toiletbezoek en hoe ze met toiletpapier moeten omgaan.

Kinderopvang Zonnekinderen kiest bewust voor het gebruik van luiers en niet voor luierbroekjes. Indien een kind groot genoeg is wordt de luier staand verschoond en luierbroekjes maken het staand verschonen lastiger. Het doel van staand verschonen is om kinderen te stimuleren in hun zindelijkheid, immers plassen doe je staand/zittend, en niet liggend.

Kleding
De kinderen mogen zich naar hartenlust uitleven met water, klei, zand en verf. Ze zullen dus vuil worden, ondanks het gebruik van eventuele schortjes/overalls e.d. De kinderen spelen elke dag buiten

en we bezoeken regelmatig speeltuinen in de buurt. We vragen aan de ouders daar rekening mee te houden. Wij verwachten van ouders dat zij rekening houden met weersomstandigheden (warme jas bij kou, waterdichte jas en laarzen bij regen, petjes voor de allerkleinsten bij zon en warmte).

Vervoer
Indien kinderen voor een activiteit worden vervoerd, maken wij gebruik van eigen Zonnekinderen-bussen. De bestuurder draagt er zorg voor dat kinderen op een veilige en verantwoorde manier gebruik maken van de bus. Dit betekent dat hij/zij erop toeziet dat kinderen gebruik maken van de gordels en dat kinderen kleiner dan 1.35 meter gebruik maken van de stoelverhogers. De bestuurder houdt zich aan alle geldende verkeersregels.

Bij uitstapjes dragen bestuurder/pedagogisch medewerkers Zonnekinderen-hesjes om de zichtbaarheid/herkenbaarheid van de pedagogisch medewerker te verhogen.

6.3. Activiteiten

Kinderopvang Zonnekinderen maakt gebruik van het al eerder genoemde ontwikkelingsgerichte programma Startblokken. Wij willen in onze activiteiten op speelse wijze aansluiten op de ontwikkelingsgebieden van kinderen:

- Sociaal-emotioneel
- Taal & spraak
- Motoriek
- Ordenen en rekenen

Alle ontwikkelingsgebieden krijgen aandacht en worden vertaald in een thematische aanpak van activiteiten.

Voor drie ontwikkelingsgebieden zijn er op verzoek van het Ministerie OCW doelen ontwikkeld en verder uitgewerkt. Deze doelen brengen de ontwikkelingslijn in beeld voor kinderen van 2 tot 7 jaar. SLO heeft in kaart gebracht wat kinderen aan het begin van groep 1 (einde van de peuterspeelzaal/de dagopvang) bereikt moeten hebben. Deze doelen zijn richtinggevend voor het aanbod aan peuters.

De ontwikkeling van kinderen wordt gevolgd door middel van kindvolgsystemen (Kijk! of het OVM). Op die manier hebben we een beeld bij wat een kind nodig heeft in zijn of haar ontwikkeling.

6.3.1. Thema's

Gedurende het gehele jaar wordt er gewerkt met verschillende thema's. Deze thema's worden via diverse kanalen gecommuniceerd naar ouders.

De thema's worden aan de hand van Startblokken uitgewerkt voor de diverse ontwikkelgebieden. Zo ontstaan er gerichte activiteiten om kinderen te stimuleren op het gebied van taal, rekenen, motoriek, zintuigen, spel en in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

De thema's krijgen vorm via een vaste structuur en met terugkerende elementen. We introduceren het thema met startactiviteiten waarin kinderen kunnen laten zien wat ze al weten over het thema en wat ze willen weten over het thema. Hiervoor gebruiken we een 'mindmap' of woordspin. Zo horen we wat er bij de kinderen leeft rondom een thema. Voor alle bovengenoemde ontwikkelgebieden zijn en worden activiteiten ontworpen en aangeboden. Aan de hand van (prenten)boeken, vertelplaten, woordkaarten en een thematafel stimuleren we spelenderwijs de taalontwikkeling. Per thema zijn woorden en begrippen vastgesteld die we actief aanbieden. Met een betekenisvolle afsluiting ronden we een thema in stijl af.

Activiteiten worden aangeboden op basis van de ontwikkelbehoefte van de kinderen. Er zijn voorbereide activiteiten maar is altijd ruimte voor spontaniteit en de flexibiliteit om in te spelen op de situatie van de kinderen of de omgeving (bijvoorbeeld als het sneeuwt, gaan we een sneeuwpop maken).

Ook op de BSO hebben we een afwisselend aanbod van activiteiten en blijft er aandacht voor het verder ontwikkelen van onder andere taal, rekenen en sociaal-emotionele vaardigheden. We willen kinderen vooral helpen ontdekken en ze aan de hand van onze thema's en pijlers sport, cultuur en natuur & avontuur nieuwe ervaringen laten opdoen. Onze coaches spelen uiteraard een belangrijke rol bij de totstandkoming van de activiteiten.

Locaties die deel uitmaken van een Brede school of Integraal Kind Centrum ontwikkelen hun thema's vanwege de doorgaande leerlijn in samenspraak met de basisschool. Deze kunnen dus afwijken van de 'Zonnekinderen-thema's'.

<u>Feestdagen</u>
Alle Nederlandse feestdagen en de verjaardagen van de kinderen worden gevierd. Kinderen van 0 tot 4 jaar vieren hun verjaardag op de groep. Het kind mag een gezonde traktatie meenemen. Ook verjaardagen van pedagogisch medewerkers worden gevierd in de groep. Als er kinderen uit andere culturen op het kindcentrum zijn, wordt ook aandacht geschonken aan hun feestdagen. Tijdens de feestdagen staat de dag in het teken van het feest en zijn de versieringen, het programma en het eten afgestemd op die feestdag. Feesten waar altijd aandacht aan wordt geschonken zijn: carnaval, Pasen, Vader- en Moederdag, Kinderboekenweek, dierendag, Sinterklaas, Kerst en verjaardagen.

6.3.2. Nieuwe media

Nieuwe media worden steeds vanzelfsprekender in ons leven daarmee ook in dat van de kinderen. Kinderopvang Zonnekinderen wil op een bewuste en verantwoorde manier omgaan met media en het daar inzetten waar het een waardevolle toevoeging is aan en/of ondersteuning kan zijn bij ons aanbod.

Voor de kinderen van 0 tot 4 jaar heeft het gebruik van media geen structureel karakter. Het persoonlijke en sociale contact staat voorop en de incidentele inzet van media wordt altijd goed begeleid.

Voor kinderen in de basisschoolleeftijd bieden wij meer mogelijkheden. Het gebruik van computer, tablets, Wii (games) en dergelijke wordt opgenomen in ons activiteitenaanbod. Ook hier is het een onderdeel en aanvullend. Nooit vervangend of exclusief. Net als bij andere activiteiten wordt er met kinderen over gesproken, worden er afspraken gemaakt en gedragsregels opgesteld.

Het leren omgaan met digitale middelen en sociale media, oftewel mediawijsheid, is iets dat kinderen, net als andere vaardigheden, moeten leren. Voor ouders en andere (professionele) opvoeders gaat het er om dat zij kinderen helpen om:

- Media zelfstandig, bewust en selectief te gebruiken
- De informatie die ze tegenkomen in de media te begrijpen en kunnen doorzien wat waar en onwaar is, wat waardevol is en dat ze weten hoe verschillende media invloed kunnen uitoefenen

Als een professionele aanbieder wil Kinderopvang Zonnekinderen daar graag een bijdrage aan leveren. In de eerste plaats naar de kinderen, maar ook in samenspraak met en ondersteunend aan ouders (bijvoorbeeld door informatie te verstrekken).

Hoofdstuk 7 Samenwerking

Kinderopvang Zonnekinderen ziet de zorg rondom kinderen niet als een op zichzelf staand fenomeen. 'It takes a village to raise a child' is een uitspraak die duidelijk maakt dat het toegevoegde waarde heeft als partijen, die de zorg voor kinderen delen, hun krachten bundelen en actief de samenwerking zoeken. Onze belangrijkste samenwerkingspartners zijn de ouders. Hoe we aan deze samenwerking vorm en inhoud geven, staat elders in dit document omschreven. Er zijn echter meer partijen die een rol spelen in het creëren van een gezonde ontwikkelingssituatie voor kinderen.

7.1 Scholen en peuterspeelzalen

Kinderopvang Zonnekinderen draagt zorg voor het onderhouden van een goede relatie met ons omringende partijen die een rol spelen in de ontwikkeling van kinderen. Als een kind naast onze voorziening ook een school of een peuterspeelzaal bezoekt, dan stemmen we met deze partijen af als dit nodig is.

Verder leveren we natuurlijk graag een bijdrage aan een soepele overgang van het kindcentrum naar de basisschool. Om die reden gebruiken wij in de diverse gemeenten waar we actief zijn de overdrachtsprotocollen die in die gemeente actueel zijn. Als er sprake is van zorg over een kind of bij bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen hebben wij een voorkeur voor het warm overdragen van kinderen naar de basisscholen.

Op een groot aantal plekken is Kinderopvang Zonnekinderen actief in brede school- of IKC (Integraal Kind Centrum) verband. Integrale Kind Centra (IKC's) zijn een vergaande vorm van samenwerking tussen onderwijs en opvang. Kinderopvang Zonnekinderen gelooft in deze ontwikkelingen en investeert in de totstandkoming van Integrale Kindcentra op plaatsen waar zij actief is. De gedachte is dat er vanuit één pedagogische visie en met eenheid van leiding vorm gegeven wordt aan dagarrangementen voor kinderen. De doorgaande ontwikkelingslijn krijgt op deze wijze optimaal vorm.

7.2 Gemeenten

Kinderopvang Zonnekinderen sluit in alle gemeenten waar zij actief is aan op gemeentelijke structuren die tot doel hebben het welbevinden van kinderen in de gemeente te vergroten. Dit kan de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) zijn, maar ook specifieke werkgroepen waarin samen met collega-voorzieningen gewerkt wordt aan inhoudelijke verbeteringen.

7.3 Partners in zorg

In een Intern Zorgplan heeft Kinderopvang Zonnekinderen vastgelegd hoe om te gaan met zorg. Wij proberen in ons beleid en daarmee ook in onze zorgstructuur, zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat in elke gemeente beschikbaar is. Wij zien hierin als toegevoegde waarde dat we op die manier het best aansluiten op bijvoorbeeld het onderwijs in een specifieke kern en de zorg dichtbij de vindplaats van de kinderen en hun ouders kunnen bieden.

Nadeel van deze aanpak is echter dat de beschikbare mogelijkheden per gemeente nogal uiteenlopen. Nadat de interne zorgstructuur is doorlopen en deze niet toereikend blijkt, is niet altijd helder waar de zorg verder neergelegd kan worden en hoe verwijzing vorm zou moeten krijgen. Bovendien levert een gemeenteafhankelijke aanpak ook een groot aantal uiteenlopende gesprekspartners op, wat de duidelijkheid binnen de organisatie niet altijd ten goede komt. Vanuit deze afwegingen is de keuze gemaakt om locatieoverstijgend in zee te gaan met een beperkt aantal specifieke partners. In het Interne Zorgplan staan werkwijze en samenwerkingspartners beschreven.

7.4 Partners in activiteiten

Om kinderen een zo goed mogelijk aanbod te kunnen doen ten aanzien van activiteiten en thema's hebben wij relaties met verenigingen en welzijnsinstellingen. Deze verbinding leidt tot het gezamenlijk gebruik maken van accommodaties en ruimte, maar ook tot inhoudelijke verdieping.

Sportverenigingen verzorgen met regelmaat clinics in onze buitenschoolse opvang. Op deze manier maken kinderen in BSO tijd kennis met veel verschillende sporten en krijgen verenigingen de kans kinderen voor hun sport te enthousiasmeren.

Met het theater en de muziekschool in Zevenaar (Musiater) ontwikkelde Kinderopvang Zonnekinderen de Zonnekinderen Academy, een unieke samenwerking die het mogelijk maakt dat kinderen in een echt theater en onder deskundige begeleiding werken aan een theatervoorstelling.

7.5 Beroepsopleidingen

Kinderopvang Zonnekinderen ziet het als haar maatschappelijke en beroepsmatige verantwoordelijkheid om stagiaires de mogelijkheid te bieden het praktijkgedeelte van hun opleiding te voltooien. Wij onderstrepen de filosofie achter de inzet van stagiaires volgens het convenant zoals dat is afgesloten tussen de beroepsgroep en de ROC's in Gelderland. Wij hebben ons daarmee gecommitteerd aan een inspanningsverplichting om een actieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de beroepsgroep.

Stagiaires binnen Kinderopvang Zonnekinderen zijn afkomstig van de MBO-opleiding Pedagogisch Werk (minimaal niveau 3) of van de HBO-opleiding Pedagogiek. De stages duren minimaal een half jaar. Als stagiaires binnen Kinderopvang Zonnekinderen aan de slag gaan worden zij geïnformeerd over de visie van Kinderopvang Zonnekinderen en de specifieke aanpak op de locatie. Tijdens hun stage worden zij begeleid door één van de pedagogisch medewerkers die met regelmaat de voortgang evalueert.

Stagiaires krijgen nooit zelfstandig de verantwoordelijkheid over een groep kinderen.

7.6 Inspectie en toezicht

Alle kindercentra in Nederland worden jaarlijks geïnspecteerd door de GGD. De GGD handelt in opdracht van de gemeente. Door een bezoek aan de locaties toetst de GGD of Kinderopvang Zonnekinderen voldoet aan de kwaliteitseisen die de Wet Kinderopvang aan kindercentra stelt.
De locatie wordt beoordeeld op 7 domeinen:

- Ouders
- Personeel
- Veiligheid en gezondheid
- Accommodatie en inrichting
- Groepsgrootte en beroepskracht / kind- ratio
- Pedagogisch beleid en praktijk
- Klachten

De conclusie van de jaarlijkse inspectie staat beschreven in het inspectierapport. Het inspectierapport is openbaar en is te vinden op de website van Kinderopvang Zonnekinderen en de website van het Landelijk Register voor Kinderopvang en Peuterspeelzalen (www.landelijkregisterkinderopvang.nl)

De wetgeving stelt dat iedere kinderopvangorganisatie zich moet houden aan de regels en eisen op het gebied van kwaliteit, gezondheid en veiligheid conform de Wet Kinderopvang. Kinderopvang Zonnekinderen ziet de Wet Kinderopvang als een minimale basis om een kwalitatief goede opvang te kunnen garanderen. Daarnaast zijn onze inspanningen erop gericht voortdurend te zoeken naar mogelijkheden om de kwaliteit nog verder te verbeteren.[i]

[i] Daar waar wordt gesproken over ‘pedagogisch medewerker’ kan ook ‘beroepskracht in de gastouderopvang’ worden gelezen voor zover van toepassing